

System Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 1

Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku Spółdzielczym w Jordanowie funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie w Banku:

- 1) skuteczności i efektywności działania;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem;
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§ 2

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku Spółdzielczym w Jordanowie oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- 3) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 4) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 5) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji Audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

§ 3

Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:

- 1) mechanizmy kontrolne;
- 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.

2. Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne procesom istotnym.

3. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:

- 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
- 2) opis, w formie Matrycy funkcji kontroli, powiązania celów, o których mowa w §1, z procesami w działalności Banku, które zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§ 4

System Kontroli Wewnętrznej i System Zarządzania Ryzykiem

1. W Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach zarządzania (trzy linie obrony).
2. Na pierwszy poziom zarządzania (I linia obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku.
3. Na drugi poziom zarządzania (II linia obrony) składa się co najmniej:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 2;
  - 2) działalność Komórki ds. zgodności oraz Komórki ds. kontroli wewnętrznej.
4. Na trzeci poziom zarządzania (III linia obrony) składa się Audyt Wewnętrzny SSOZ BPS, zgodnie z art. 22d ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.
5. Na wszystkich trzech poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują ich przestrzeganie (w ramach testowania pionowego i poziomego).

§ 5

Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. W Banku działa system kontroli wewnętrznej.
2. System kontroli wewnętrznej w Banku jest oparty na zasadzie I, II i III linii obrony (trzy niezależne poziomy zarządzania):
  - **I linia obrony – I poziom zarządzania** (Operacje biznesowe: funkcje operacyjne – realizowane na poziomie Banku- handel) sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika, oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego. Jest realizowana również przez wszystkie osoby, którym obowiązki kontrolne wyznaczono w zakresach czynności. Celem kontroli jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami, przepisami, a także bieżące reagowanie na niedomagania i uchybienia i monitorowanie mechanizmów kontrolnych.
  - **II linia obrony – II poziom zarządzania** (Funkcje Nadzorcze: kontrola finansowa– Główny Księgowy, Komórka monitorująca ryzyko w tym jej Kierownik, Analityk kredytowy, Komórka ds. monitoringu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, Komórka ds. zgodności, Komórka ds. kontroli wewnętrznej) ma charakter ciągły i kompleksowy. Obejmuje tym samym ocenę:

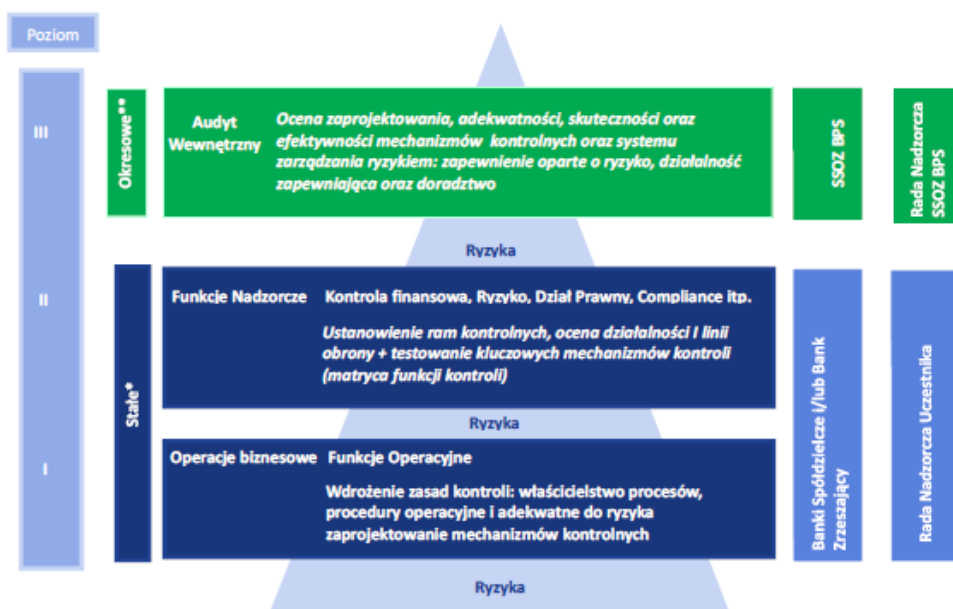
mechanizmów kontroli wewnętrznej, ocenę prawidłowości realizacji funkcji zarządzania ryzykiem w działalności (w tym coroczną ocenę systemu szacowania adekwatności kapitałowej i ocenę realizacji Polityki wynagrodzeń, Politykę informacyjną dot. ujawnień, ład korporacyjny), ocenę skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,

➤ **III linia obrony – III poziom zarządzania** (Funkcja Audytu: niezależna, funkcja nadzorcza – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS).

Jest realizowana dwutorowo, tj. w formie inspekcji realizowanych w bankach, a także w formie stałego monitorowania sytuacji uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w ramach czynności „zza biurka”; ma charakter kompleksowy i obejmuje tym samym ocenę: mechanizmów kontroli wewnętrznej, ocenę systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenę zgodności działania uczestników z przepisami prawa.

3. Kontroli wewnętrznej podlegają wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku w pełnym zakresie prowadzonej działalności.
4. Zadania Audytu Wewnętrznego w Banku wykonywane są przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
5. Kontrola wewnętrzna przeprowadzona jest zgodnie z rocznymi Planami testowania (kontroli wewnętrznej).
6. Szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli wewnętrznej określa „Regulamin systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”, uchwalany przez Zarząd i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku.
7. Schemat struktury systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jordanowie w ramach Struktury organizacyjnej Banku przedstawiono na poniższym schemacie.

Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie oparty jest na wytycznych SSOZ BPS

*Kontrole wpisane w przebieg procesu, wykonywane regulamie.

**Audyty realizowane przez komórkę audytu wewnętrznego w oparciu o Plan Audytu zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

Ponadto Schemat Struktury Organizacyjnej Banku Spółdzielczego w Jordanowie uwzględniający III poziomy zarządzania umieszczony jest na stronie internetowej www.bsJordanow.pl w zakładce „O Banku”.

§ 6

Kontrola realizowana na I Poziomie zarządzania

1. Celem kontroli realizowanej na I Poziomie Zarządzania jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
2. Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz dodatkowo przez osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

§ 7

Kontrola realizowana na II Poziomie zarządzania

1. Kontrola realizowana na II Poziomie zarządzania to czynności kontrolne realizowane przez specjalne dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku Spółdzielczego w Jordanowie niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na I Poziomie zarządzania z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
2. Kontrola, o której mowa w ust.1 ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na II Poziomie zarządzania jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na I i II Poziomie zarządzania oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku.
3. W Banku funkcjonują adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności:
  - zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą: „Regulamin funkcjonowania Komórki ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jordanowie” oraz „Regulamin systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jordanowie”,
  - osoba kierująca Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu Banku,
  - osoba kierująca Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej,
  - osoba kierująca Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Zarządu, Komitetu Audytu oraz Rady Nadzorczej, w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, Audytem Wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem,
  - powołanie osoby kierującej Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej,
  - odwołanie osoby kierującej Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą,
  - w Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w Komórcie ds. kontroli wewnętrznej oraz w Komórcie ds. zgodności, zapewniający niezależność

i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach,

- w Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę,
- w przypadku zmiany na stanowisku kierującego Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórką ds. zgodności, Bank niezwłocznie informuje o tym fakcie Komisję Nadzoru Finansowego, wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany,
- Pracownicy Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz Komórki ds. zgodności posiadają kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności Banku oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.

4. Zadania Komórki ds. kontroli wewnętrznej precyzuje „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Do zakresu zadań należy między innymi:

- 1) Kontrola zgodności działania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych z przepisami prawa i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi.
- 2) Kontrola i ocena prawidłowości realizowanych zadań, sprawności organizacyjnej, celowości, gospodarności i rzetelności działania jednostek i komórek organizacyjnych Banku oraz wiarygodności informacji sporządzanych przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.
- 3) Kontrola i ocena funkcjonowania systemów zarządzania ryzykami w Banku oraz ocena adekwatności kapitałowej.
- 4) Ocena funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku.
- 5) Sporządzanie planów testowania skuteczności mechanizmów kontrolnych obejmujących wszystkie obszary działania Banku i wszystkie jednostki organizacyjne.
- 6) Przeprowadzanie w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku kontroli kompleksowych, problemowych oraz doraźnych.
- 7) Dokumentowanie Matrycy funkcji kontroli.
- 8) Zabezpieczanie tajemnicy bankowej i służbowej, troszczenie się o zabezpieczenie mienia Banku.

5. Zadania Komórki ds. zgodności precyzuje „Regulamin organizacyjny Banku Spółdzielczego w Jordanowie”. Do zakresu zadań należy między innymi:

- 1) Opracowanie Regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności określającego co najmniej cel, zakres, strukturę i szczegółowe zasady działania Komórki ds. zgodności;
- 2) Przeprowadzanie czynności wskazanych w pkt. 4-8 na podstawie Regulaminu funkcjonowania Komórki ds. zgodności oraz procedur i metodyk;
- 3) Odpowiednie dokumentowanie czynności wskazanych w pkt. 4-8;
- 4) Identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez Komórkę ds. zgodności;
- 5) Ocena ryzyka braku zgodności poprzez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
- 6) Projektowanie i wprowadzanie, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 7) Monitorowanie wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,

- 8) Okresowe przekazywanie raportów o tej samej treści w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.
6. Osobą nadzorującą Komórkę ds. kontroli wewnętrznej i Komórkę ds. zgodności jest Prezes Zarządu.

§ 8

Kontrola realizowana na III Poziomie zarządzania

1. Kontrola realizowana na III Poziomie zarządzania realizowana przez Spółdzielnię System Ochrony BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Audyt Wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt Wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na I i II Poziomie zarządzania, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
3. Zasady organizacji i realizacji Audytu Wewnętrznego są uregulowane w Załączniku nr 11 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

II. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH ZA ZAPROJEKTOWANIE, WPROWADZENIE ORAZ ZAPEWNIENIE SKUTECZNEGO I ADEKWATNEGO SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 9

Zarząd

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcje kontroli oraz Komórkę ds. zgodności i Komórkę ds. kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd Banku zapewnia niezależność Komórki ds. zgodności i Komórki ds. kontroli wewnętrznej oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników na tych stanowiskach.
3. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.
4. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnianie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, Komórką ds. kontroli wewnętrznej oraz Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
5. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.

6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
  - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
  - 2) odpowiada za opracowanie Polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej i Komitetowi Audytu raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki zgodności, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
7. Zarząd Banku nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust.6

§ 10

Rada Nadzorcza Banku

1. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki ds. kontroli wewnętrznej, Komórki ds. zgodności, inne komórki pełniące funkcje kontrolne, Zarządu Banku, Komitetu Audytu, oraz Spółdzielni w ramach realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego.
3. Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu zarządzania, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Komórki ds. zgodności i Komórki ds. kontroli wewnętrznej. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji Audytu Wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
4. Rada Nadzorcza przeprowadza oceny, o których mowa w ust. 3, na podstawie opinii Komitetu Audytu.
5. Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust.3.
6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
  - 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - 2) zatwierdza Politykę zgodności;
  - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

§ 11

Komitet Audytu Banku

1. Komitet Audytu Banku dokonuje oceny systemu kontroli wewnętrznej oraz oceny na podstawie przedstawionych raportów przez Zarząd Banku wyników, identyfikacji, oceny, kontroli i modyfikacji wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.
2. Komitet Audytu raportuje swoje oceny opisane w ust.1 do Rady Nadzorczej Banku.

§ 12

Zarząd, Komitet Audytu i Rada Nadzorcza

1. Zarząd Banku odpowiada za projektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej Banku.
2. Komitet Audytu Banku opiniuje skuteczność i adekwatność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie raportów uzyskanych od Zarządu Banku.
3. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku na podstawie informacji uzyskanych od Komitetu Audytu Banku.
4. Przepisy §9 – 11 stosuje się odpowiednio do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku w zakresie odpowiedzialności za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej w Banku.